

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 02
Rote 0205

DOM
20007-05-02
Stockholm

Mål nr
T 9659-05

Sid 1 (5)

Aut bilaga

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Stockholms tingsrätts, avdelning 7, dom den 25 november 2005 i mål T 17878-02,
se bilaga A

KLAGANDE

Stiftelsen Beredskapsmuseet, 843003-2055
Djuråmossavägen 160
260 40 Viken

Ställföreträdare: Marie Andrée-Kriisa, adress som ovan

MOTPART

Staten genom Försvarmakten
107 85 Stockholm

Ombud: Jur. kand. Dag Linde, Försvarets Materielverk, 115 88 Stockholm

SAKEN

Hävande av varumärkesregistrering

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Med ändring av tingsrättens dom i huvudsaken häver hovrätten registreringen av varumärket EN SVENSK TIGER (ord- och figurmärke, reg. nr. 178 424), *bilaga B*
2. Med ändring av tingsrättens dom även i frågan om rättegångskostnader förpliktar hovrätten Försvarmakten att ersätta Stiftelsen Beredskapsmuseet dess rättegångskostnad vid tingsrätten med 337 325 kr, varav 283 500 kr avser ombudsarvode, jämte ränta på det förstnämnda beloppet enligt 6 § räntelagen från den 25 november 2005 till dess betalning sker.
3. Försvarmakten skall ersätta Stiftelsen Beredskapsmuseet dess rättegångskostnad i hovrätten med 33 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.

Dok.Id 700770

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 5	08-700 34 00 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se	08-21 93 27	måndag – fredag 09:00-15:00

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Stiftelsen Beredskapsmuseet (museet) har yrkat att hovrätten skall häva registreringen av varumärket EN SVENSK TIGER samt förplikta motparten att ersätta museet för rättegångskostnader vid tingsrätten och i hovrätten.

Försvarmakten har bestritt ändring och yrkat ersättning för rättegångskostnader i hovrätten.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Parterna har i hovrätten åberopat samma omständigheter och utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som vid tingsrätten.

Johan Andrée har på nytt hörts under sanningsförsäkran. Vittnesförhör med Åsa Almqvist, Gun Brögren, Stefan Ryding-Berg, Erik Ygge och Lennart Borg har också tagits upp på nytt. Genom banduppspelning har redovisats de uppgifter som vid tingsrätten lämnats av Marie Andrée-Kriisa, Rune Borgström, Betty Garland, Bo Pederby, Lars E Rabenius och Sven Olov Olson. Skriftlig bevisning har åberopats.

Av 25 § första stycket varumärkeslagen (1960:644) framgår bl.a. att om ett varumärke registrerats i strid mot nämnda lag och skälet mot registrering alltjämt föreligger får registreringen hävas om inte rätt till varumärket ändå får bestå enligt 8 § eller 9 § samma lag. Enligt 14 § första stycket 5 får ett varumärke inte registreras om märket innehåller något som kränker annans upphovsrätt till litterärt eller konstnärligt verk.

Som tingsrätten angett föreskrivs i 26 § varumärkeslagen att var och en som lider förfång av en registrering får föra talan mot märkeshavaren om att registreringen skall hävas. Hovrätten gör inte någon annan bedömning än den tingsrätten gjort i frågan om museet är behörig företrädare för de ekonomiska rättigheterna till verket.

Försvarmaktens invändning på denna grund kan som tingsrätten angett inte godtas.

Försvarsmakten har därefter gjort gällande att det inte förelegat något hinder mot registrering av varumärket då Bertil Almqvist till staten upplåtit en rätt att nyttja verket för militär propaganda. En förutsättning för att en rätt till varumärkesregistrering förelegat på grund härav är att den upphovsrättsliga förfoganderätt till verket som ostridigt upplåtits varit av sådan omfattning och varaktighet att registreringen av varumärket inte medfört en kränkning av de rättigheter som numera innehas av museet.

Vid bedömningen av upplåtelsens karaktär är specifikationsprincipen av betydelse. Denna princip innebär, som tingsrätten angett, att utgångspunkten vid tolkning av vad som avtalats är att de delar av upphovsrätten som inte har överlåtits eller upplåtits enligt vad som framgår av avtalet, anses ha stannat kvar hos upphovsmannen. Härutöver skall oklara upphovsrättsöverlåtelser tolkas restriktivt och till upphovsmannens fördel. Vid tolkningen skall dock inte bortses från allmänna avtalsrättsliga principer och ytterst är avtalets typ och syfte avgörande för prövningen av rättighetsförvärvs innehåll och omfattning (se Rosén, Upphovsrättens avtal, tredje upplagan, 2006, s 151 ff.).

Det är ostridigt att Bertil Almqvist engagerades i den s.k. vaksamhetskampanjen samt att han gjorde illustrationer som kom att användas under denna, däribland det nu aktuella verket. Såvitt framkommit upprättades inte något skriftligt avtal beträffande Bertil Almqvists upplåtelse av verket. Av naturliga skäl har inte någon bevisning presenterats i målet om vad som närmare avtalats mellan parterna med avseende på upplåtelsens varaktighet. Vid dessa förhållanden bör som utgångspunkt gälla att upplåtelsen varit begränsad till en rätt att nyttja verket inom ramen för vaksamhetskampanjen. Även om det vid kampanjens inledande inte fanns någon sluttid angiven står det klart att kampanjen sedan lång tid hade upphört när Försvarsmakten ansökte om registrering av varumärket. Vad Försvarsmakten anfört om att senare kampanjer i viss mån kan anses ha utgjort fortsättning på vaksamhetskampanjen föranleder inte annan bedömning.

Som tingsrätten konstaterat har det i målet framkommit att kampanjen var omfattande samt att den ersättning Bertil Almqvist erhållit var förhållandevis hög. Med beaktande bl.a. av den omfattande användningen av verket under kampanjen talar emellertid

dessa förhållanden varken för eller mot Försvarsmaktens påstående att upplåtelsen inte varit begränsad till att gälla under kampanjen som sådan.

Annat har inte framkommit än att verket, efter andra världskrigets slut, kom att användas av staten först 1961 och då i informationskampanjen "Om kriget kommer". Det har inte påståtts att Bertil Almqvist motsatt sig denna användning eller att han erhöll någon ytterligare ersättning i anledning därav. Betydelsen av dessa omständigheter bör emellertid bedömas med stor försiktighet med hänsyn till det sätt på vilket verket då användes samt det förhållandet att denna kampanj genomfördes i Inrikesdepartementets regi. Några mer långtgående slutsatser i frågan om det ursprungliga avtalet inneburit att en i tiden obegränsad rätt att nyttja verket för "militär propaganda" upplåtits låter sig därför inte dras.

Stefan Ryding-Berg, Erik Ygge och Lennart Borg har samtliga berättat att Per Swartz uppgett att han, i anslutning till att Försvarsmakten ansökte om registrering av varumärket, varit i kontakt med Bertil Almqvists efterlevande. Hovrätten finner inte skäl att ifrågasätta att de av dessa tre personer lämnade uppgifterna är ett korrekt återgivande av den minnesbild de nu har av händelseförloppet. Några säkra slutsatser om vem Per Swartz talade med och vad som närmare sades vid samtalet låter sig dock nu inte dras. För tolkningen av det ursprungliga avtalets innehåll saknar vidare dessa uppgifter betydelse liksom Åsa Almqvists reaktioner på det brev som Försvarsmakten tillställde henne i september 1999.

Sammantaget finner hovrätten att Försvarsmakten inte förmått visa att den ursprungliga upplåtelsen omfattat annan användning av verket än den som skett under vaksamhetskampanjen. Att Bertil Almqvist själv knappt använde sig av verket i senare produktion samt Åsa Almqvists uppgifter om att hon först i vuxen ålder fick klarhet om verkets förekomst föranleder inte annan bedömning.

Försvarsmakten har vid dessa förhållanden gjort gällande att staten till följd av att Bertil Almqvist och dennes rättighetsinnehavare underlätit att agera mot statens

fortsatta användning av verket, trots att de känt till användningen, erhållit en rätt att nyttja verket för "militär propaganda" genom passivitet och konkludent handlande.

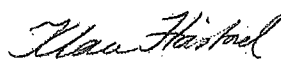
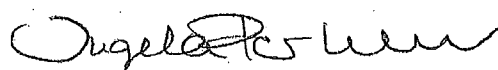
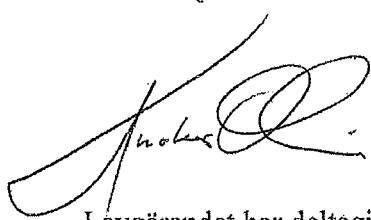
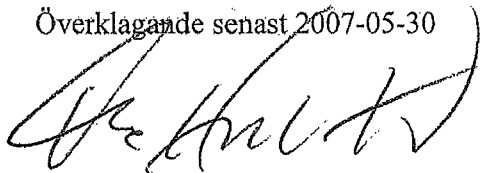
Vad hovrätten ovan konstaterat beträffande tolkningen av det ursprungliga upplåtelseavtalet innebär att samtliga rättigheter till verket – såvitt nu är aktuellt – efter vaksamhetskampanjens upphörande åter tillkom Bertil Almqvist. Vad Försvarsmakten anfört om att Bertil Almqvist och dennes rättighetshavare underlåtit att reagera mot den fortsatta användningen – som objektivt sett och med ovan angivna utgångspunkter utgör upphovsrättsintrång – kan inte medföra att någon upphovsrättslig förfoganderätt därefter och utan motprestation övergått på staten.

Med hänvisning till vad som upptagits i det föregående kan konstateras att varumärket efter ansökan från Försvarsmakten har registrerats i strid mot bestämmelserna i 14 § första stycket 5 varumärkeslagen eftersom registreringen kränker annans upphovsrätt till det konstnärliga verket. Skälet mot registrering föreligger alltså. Försvarsmakten har inte åberopat något skäl till varför rätt till varumärket ändå skall få bestå. Registreringen skall därför hävas.

Vid dessa förhållanden skall Försvarsmakten ersätta museet för rättegångskostnader såväl vid tingsrätten som i hovrätten. Museets vid tingsrätten yrkade ersättning framstår som skälig. Om i hovrätten yrkat belopp råder det inte tvist.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga C

Överklagande senast 2007-05-30

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Owe Hultin och Ingela Perklev, tf. hovrättsassessorn Anders Olin, referent, samt adjungerade ledamoten Klara Håstad.
Enhälligt.

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 7

DOM
2005-11-25
Meddelad i
Stockholm

Följande

Sida 1 (12)

Mål nr
T 17878-02

KÄRANDE

Stiftelsen Beredskapsmuseet, 843003-2055
Box 29
260 40 VIKEN

Ombud: Staffan Teste, Sliparvägen 4, 146 36 TULLINGE

SVARANDE

Staten genom Försvarmakten
107 85 STOCKHOLM

Ombud: jur.kand. Dag Linde, Försvarets Materielverk, 115 88 STOCKHOLM

DOMSLUT

1. Tingsrätten lämnar käromålet utan bifall.
2. Stiftelsen Beredskapsmuseet skall ersätta staten genom Försvarmakten dess rättegångskostnad med 249 773 kr, varav 246 067 kr avser ombudsarvode, jämte ränta på det förstnämnda beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från denna dag till dess betalning sker.

Dok.Id 145852

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 8307 104 20 Stockholm	Fleminggatan 14	08-657 52 14 E-post: stockholms.tingsratt.avdelning7@dom.se www.stockholmstingsratt.se	08-657 52 95	måndag – fredag 09:00-12:00 13:00-15:00

BAKGRUND

Bertil Almqvist skapade i början av 1940-talet ett alster av bildkonst i form av "En Svensk Tiger" vilket är ett verk (Verket) i upphovsrättslagens (1960:729) mening. Bertil Almqvist levde mellan åren 1902 och 1972. Upphovsrätten till Verket består därmed intill utgången av år 2042.

Försvarmakten innehar det registrerade varumärket EN SVENSK TIGER (ett ord- och figurmärke, reg. nr. 178 424), se *domsbilaga 1*. Registreringen omfattar varuslag/tjänster i klasserna 41 och 42. Registreringen är beviljad den 2 oktober 1981 efter en ansökan den 8 april 1981.

YRKANDEN OCH GRUNDER

Beredskapsmuseet har yrkat att tingsrätten häver registreringen av varumärket EN SVENSK TIGER.

Museet har till stöd för sin talan åberopat följande.

Varumärket EN SVENSK TIGER har registrerats i strid med varumärkeslagen (1960:644) eftersom märket kränker Bertil Almqvists upphovsrätt till sitt verk. Beredskapsmuseet lider förfång av registreringen då museet är behörig företrädare för den skyddade rättigheten. I andra hand gör Beredskapsmuseet gällande att Bertil Almqvist upplät rätten till verket till Statens Informationsstyrelse (Informationsstyrelsen). Någon vidareupplåtelse från Informationsstyrelsen till Försvarmakten har inte skett och har inte kunnat ske. Även om tingsrätten skulle finna att en upplåtelse av Verket skett till Försvarmakten har detta inte inneburit rätt till varumärkesregistrering.

Försvarsmakten har bestritt yrkandet.

Försvarsmakten har till stöd för bestridandet åberopat följande.

I första hand görs det gällande att Beredskapsmuseet inte lider förfång av varumärkesregistreringen eftersom museet inte är behörig företrädare för den rätt som påstås ha kränkts. I andra hand gör Försvarsmakten gällande att staten träffat avtal med Bertil Almqvist som gett staten rätt att nyttja verket för "militär propaganda".

För det tredje gör Försvarsmakten gällande att Bertil Almqvist och dennes rättighetsinnehavare till följd av underlåtenhet att agera mot statens användning av Verket i de sammanhang som Verket har nyttjats av staten, trots kunskap därom, medfört att en rätt att nyttja Verket för "militär propaganda" har upplåtits till staten genom passivitet och konkludent handlande.

Beredskapsmuseet har till bemötande av Försvarsmaktens i tredje rummet framställda grund för bestridandet anfört följande. Bertil Almqvists rättsinnehavare hade inte kännedom om varumärkesregistreringen och har inte förstått att Försvarsmakten gjorde gällande att rättigheter till Verket var upplåtna till Försvarsmakten. Åsa Almqvist, Bertil Almqvists ena dotter, var i beroendeställning i förhållande till Försvarsmakten.

PARTERNA HAR ANFÖRT

Beredskapsmuseet

Verket, som består av en tigerfigur och orden "En svensk tiger", skapades av Bertil Almqvist. Verket måste ses som en helhet.

Bertil Almqvist avtalade med Informationsstyrelsen om en engångsrätt för Informationsstyrelsen att publicera verket under den s.k. vaksamhetskampanjen. Informations-

styrelsen vad det organ som tog initiativ till kampanjen. Bertil Almqvist fick för detta ersättning om 760 kr för publicering av en broschyr och 300 kr för reklamskyltar m.m.

Under senare år har man kommit att göra åtskillnad mellan vaksamhetskampanjens militära och civila del. Det gjorde man inte på den tiden. Upplåtelsen av verket skedde alltså för användning i vaksamhetskampanjen, riktad mot samhället i stort. När andra världskriget och kampanjen tog slut, upphörde Informationsstyrelsens rätt till verket.

Informationsstyrelsen träffade vidare avtal med en mängd andra upphovsmän under kampanjen. Alla dessa avtal avsåg en engångsrätt att utnyttja respektive verk.

Upphovsrätten till ett verk är personlig. Försvarsmakten har inte visat att det förekommer något avtal om att rätten till verket upplåtits till staten i vidare mån än som en engångsrätt.

Under en rad av år efter det att kampanjen upphört användes inte verket av försvaret i liknande kampanjer. Registreringen av varumärket skedde långt efter Bertil Almqvists död.

För det fall tingsrätten skulle finna att Bertil Almqvist genom avtal upplåtit verket på sätt som påstås av Försvarsmakten har detta skett till Informationsstyrelsen, inte till Försvarsmakten. Informationsstyrelsen, som numera är nedlagd, var en förening/styrelse som inte innefattades i staten som juridisk person. Någon vidareupplåtelse från Informationsstyrelsen till Försvarsmakten är inte visad.

En upphovsrätt kan inte överlåtas genom att någon varit försumlig eller genom konkludent handlande. Utöver detta måste en upphovsrättsinnehavare känna till att någon använder hans verk utan tillstånd. De efterlevande till Bertil Almqvist fick först 1999 reda på att varumärket hade registrerats. Vidare har de hindrats av Försvarsmakten när de har försökt att utnyttja sin rätt till verket. Försvarsmakten har låtit dem förstå att de inte har någon rätt till verket. Någon underlåtenhet kan därför inte läggas de efterle-

vande till last då de snarare har utsatts för påtryckningar från Försvarsmakten. Bertil Almqvists efterlevande har inte godkänt att Försvarsmakten skulle få nyttja Verket.

Vid den tidpunkt då upplåtelsen skedde, 1941, var det inte möjligt att varumärkesregistrera symboler och varumärkesregistrering kunde inte ske för tjänster, endast varor. Det kan därför inte ha varit parternas avsikt att "EN SVENSK TIGER" skulle varumärkesregistreras och Bertil Almqvist kan av detta skäl inte ha upplåtit "EN SVENSK TIGER" för registrering.

Beredskapsmuseet innehar de ekonomiska rättigheterna till symbolen "En svensk tiger". Dessa rättigheter har överlåts till Beredskapsmuseet av Bertil Almqvists efterlevande.

Försvarsmakten

Med hänsyn till de huvuduppgifter som regering och riksdag ålagt Försvarsmakten har information och utbildning om säkerhet och säkerhetsskydd, till såväl myndigheter som till allmänheten, tidigare varit och är fortfarande en viktig del av Försvarsmaktens verksamhet.

Under andra världskriget kom behovet av information och utbildning av svenska folket om säkerhet och säkerhetstänkande att aktualiseras i särskilt hög grad. För att få in tystnadsplikten i såväl soldaters som civilas medvetande genomfördes olika kampanjer. 1941 tog dåvarande Försvarsstaben initiativet till den upplysningskampanj (vak-samhetskampanjen) som resulterade i framtagandet av begreppet "En svensk tiger". Statens informationsstyrelse utarbetade i samverkan med styrelsens reklamråd 1941 års tystnads- och antirykteskampanj. Kampanjen var indelad i två delar, en för civilbefolkningen och en för den militära "tystnadskampanjen". Den militära delen av kampanjen initierades av Försvarsstaben genom Överbefälhavaren. Försvarsstaben tilldelades 15 000 kr att användas för kampanjen. I kampanjen deltog bl.a. Bertil Almqvist som gjorde illustrationer till kampanjen. Bertil Almqvist skapade illustrationen, figuren i

registreringen. Texten i varumärkesregistreringen är dock inte skapad av Bertil Almqvist.

Upplåtelsen av verket skedde till den militära delen av kampanjen och var inte begränsad till publicering under kampanjen. Vidare fanns ingen sluttid angiven för den militära delen av kampanjen. Senare kampanjer kan dessutom i viss mån anses ha utgjort fortsättningar av vaksamhetskampanjen.

Bertil Almqvist skapade illustrationen på uppdrag av Informationsstyrelsen genom avtal och mot betalning. Verket var tänkt att mångfaldigas och användas för statens säkerhetsarbete för att stärka säkerhetsmedvetandet hos den svenska befolkningen. Genom avtalet upplät Bertil Almqvist en rätt till staten att utnyttja verket för att användas i militär propaganda och sådana tjänster för vilka varumärket är registrerat. Begreppet militär propaganda är brett.

Under slutet av 1970-talet aktualiserades frågan om kännetecknen för den Militära säkerhetstjänsten inom Försvarsmakten. Eftersom "En svensk tiger" sedan tidigare använts för att symbolisera säkerhetsarbete och säkerhetstänkande inom Försvarsmaktens verksamhetsområde föll det sig naturligt att använda denna symbol.

Bertil Almqvist var delaktig i de informationskampanjer som pågick på olika sätt och var väl medveten om att hans alster var tänkt att användas i en mycket omfattande utsträckning av staten och så har skett under drygt sextio år. Det är således oriktigt att illustrationen skapats för engångsanvändning.

Staten utgör en juridisk person. Informationsstyrelsen, vars verksamhet var författningsreglerad, var en del av staten. Den rätt som tillkom styrelsen tillkommer därmed staten som juridisk person.

BEVISNING

Parterna har åberopat skriftlig bevisning.

På Beredskapsmuseets begäran har Johan Andrée och Marie Andrée hörts under sanningsförsäkran samt partssakunnigförhör hållits med Rune Borgström och Lars E Rabenius. Vidare har Åsa Almqvist, Betty Garland, Bo Pederby och Gun Brogren hörts som vittnen.

Beredskapsmuseet har även hänfört sig till ett rättssakkunnigutlåtande avgivet av jur. dr. Per Jonas Nordell.

På Försvarmaktens begäran har Stefan Ryding-Berg, Erik Ygge, Lennart Borg och Sven-Olof Olson hörts som vittnen.

DOMSKÄL

Twisten gäller hävning av Försvarmaktens registrering av varumärket EN SVENSK TIGER på den grunden att registreringen kränker upphovsrätt som tillkommer Bertil Almqvists rättsinnehavare.

Frågan om Beredskapsmuseet är behörig företrädare

Den fråga tingsrätten först har att ta ställning till är om Beredskapsmuseet är behörig företrädare för den rätt som påstås ha kränkts.

Av 26 § första stycket första meningen varumärkeslagen följer att var och en som lider förfång av en varumärkesregistrering får föra talan om att registreringen skall hävas. I målet är det ostridigt att Bertil Almqvist skapat ett alster av bildkonst i form av "En svensk tiger" och att detta är ett verk i upphovsrättslagens mening. Sedan Bertil Alm-

qvist gått bort har rättigheterna till Verket övergått till hans bägge döttrar, Åsa Almqvist och Christina Billgren.

Enligt vad som framgår av handlingar ingivna i målet har Åsa Almqvist och Christina Billgren överlåtitt de ekonomiska rättigheterna till Verket till Beredskapsmuseet. Försvarsmakten har hävdatt att överlåtelsen skett i tiden efter det att målet anhängiggjordes och att den därför inte grundar någon rätt att föra den talan som nu förs.

Tingsrätten konstaterar att den först ingivna och åberopade handlingen som visar att överlåtelse skett är daterad efter det att stämningsansökan gavs in. Den andra handlingen av samma innebörd är odaterad men också ingiven senare. Marie Andrée har dock berättat att det var redan den 21 september 2002 som hon som företrädare för museet och Åsa Almqvist som företrädare för Bertil Almqvists efterlevande kom överens om att museet skulle överta de ekonomiska rättigheterna. Hon minns detta tillfälle särskilt eftersom det ägde rum i anslutning till en inbjudan hon fått från Åsa Almqvist. Åsa Almqvist har för sin del bekräftat att det var under hösten 2002 som de ekonomiska rättigheterna muntligen överläts. Därefter, i samband med det aktuella målet, har överenskommelsen bekräftats skriftligen.

Mot bakgrund av de berättelser som lämnats av Marie Andrée och Åsa Almqvist finner tingsrätten att museet visat att det är behörig företrädare av de ekonomiska rättigheterna till Verket. Museet får därför anses lida förfång av registreringen. Försvarsmaktens invändning på denna grund kan således inte godtas.

Frågan om upplåtelsens karaktär

En ostridig utgångspunkt i den fortsatta bedömningen är att Bertil Almqvist 1941 upplät en rätt att utnyttja Verket till Informationsstyrelsen. Däremot är parterna oense om upplåtelsens karaktär och om upplåtelsen kan anses gälla i förhållande till Försvarsmakten.

Inom ramen för en stor upplysningskampanj, i målet benämnd vaksamhetskampanjen, deltog Bertil Almqvist genom att göra illustrationer. Annat har inte påståtts av Försvarsmakten än att det var fråga om ett uppdragsförhållande.

Genom vad som framkommit i målet finner tingsrätten klarlagt att Verket användes inom vaksamhetskampanjens militära del. Detta stöds t.ex. av den återopade tablån över inkomster och utgifter för Informationsstyrelsen, vilken anger att ersättning till Bertil Almqvist med 760 kr skedde inom ramen för militär propaganda. Av den utredning som Försvarsmakten presenterat framgår vidare att hela kampanjen var initierad av dåvarande Försvarsstaben och att Informationsstyrelsen var den myndighet som skulle utföra själva kampanjen. Redan härav följer att kampanjen skedde inom ramen för det som idag benämns Försvarsmakten. Upplåtelsen av Verket som skedde vid denna tidpunkt måste därför anses ha skett till Försvarsmakten. När Informationsstyrelsen upphört som myndighet har uppgifter som legat inom ramen för dess verksamhetsområde dessutom inlemmats i Försvarsmakten i övrigt.

Tingsrätten finner därför att Beredskapsmuseets invändning om att en eventuell upplåtelse inte skulle vara gällande i förhållande till Försvarsmakten saknar fog. Denna bedömning rubbas inte av den utredning som Beredskapsmuseet förebringat om dagens branschpraxis i frågor om i vilken utsträckning en upplåtelse av upphovsrättsligt skyddade rättigheter kan nyttjas av skilda verksamhetsgrenar inom staten.

När det sedan gäller de fortsatta övervägandena kring innebörden av den muntliga upplåtelsen är den s.k. specifikationsprincipen av betydelse. Denna princip innebär att utgångspunkten vid tolkning av vad som avtalats är att de delar av upphovsrätten som inte har överlåtits eller upplåtits enligt vad som framgår av avtalet, anses ha stannat kvar hos upphovsmannen.

Dessutom måste en bedömning göras utifrån andra förhållanden som kan iakttas och som kan ha betydelse för tolkningen av avtalet. Frågan om upplåtelsen var av engångskaraktär eller inte rör förhållanden som ligger mer än 60 år tillbaka i tiden.

Tingrätten noterar att det framkommit att vaksamhetskampanjen var omfattande. Det har i målet visats att t.ex. 50 000 skyltar och 250 000 broschyrer med "En svensk tiger" levererades till Informationsstyrelsen för vidare spridning. Av den tidigare omnämnda tablån över inkomster och utgifter hos Informationsstyrelsen följer också att ersättningen till Bertil Almqvist var jämförelsevis hög i förhållande till den totala budgeten för militär propaganda. Dessa förhållanden ger ett visst stöd för Försvarsmaktens påstående att kampanjen inte hade någon uttrycklig begränsning i tiden.

Av betydelse i målet är också att efter andra världskrigets slut kom staten att använda "En svensk tiger" i informationskampanjen "Om kriget kommer" från 1961. Denna kampanj hade samtliga hushåll i landet som föremål. Såvitt framkommit av utredningen i målet skedde detta utan någon tillkommande ersättning till Bertil Almqvist och vidare har inget framkommit som tyder på att Bertil Almqvist motsatt sig denna användning.

Såvitt avser den senare hanteringen av Verket har Stefan Ryding-Berg omvitnat att dåvarande säkerhetsavdelningen inom Försvarsmakten kring 1980 på nytt tog upp frågan om att använda Verket i informationssyfte. Detta skedde i anslutning till en nyvunnen insikt om behovet av sekretesskydd som uppkom i kölvattnet av den s.k. Bergling-affären. Samtidigt hade man noterat att andra intressenter ville använda symbolen "En svensk tiger". Inför den varumärkesregistrering som härefter skedde tog, enligt Stefan Ryding-Berg, en anställd inom säkerhetsavdelningen - expeditionschefen och arkivarien Per Swartz - kontakt med Bertil Almqvists familj. Per Swartz återrapporterade att familjen inte hade någon invändning mot Försvarsmaktens användning av Verket. Vittnet Erik Ygge har lämnat liknande uppgifter om Per Swartz samtal. Lenart Borg minns att Per Swartz berättade vid ett möte med avdelningsledningen att han samtalat med någon i Bertil Almqvists familj och att denne företrädare enligt Per Swartz uttryckt att det var trevligt att man fortsatt ville använda "En svensk tiger". Åsa Almqvist har dock för sin del förnekat att något sådant samtal skulle ha ägt rum.

I september 1999 kontaktade företrädare för Försvarsmakten Åsa Almqvist genom ett brev och framhöll Försvarsmaktens syn på rättigheterna till "En svensk tiger". Detta brev föranledde såvitt framkommit i målet ingen reaktion från Åsa Almqvists sida. Påståendet att skälet till detta skulle berott på någon slags underordnad ställning i förhållande till Försvarsmakten lämnar tingsrätten utan avseende.

Tingsrätten finner att omständigheterna vid upplåtelseavtalets tillkomst och statens fortsatta användning i samband med kampanjen 1961, då Bertil Almqvist var i livet, med styrka talar för att den upplåtelse av rättigheter som skedde inte var begränsad i tiden men att den däremot var begränsad i sitt användningsområde, nämligen för militär propaganda.

När det gäller frågan hur Bertil Almqvist själv sett på saken går detta naturligtvis inte helt att utreda. Men det är rättens uppfattning att även övriga omständigheter som framkommit i målet närmast talar för att han själv ansett att det var korrekt att Försvarsmakten hade en rätt att nyttja verket. Förutom det som redan nämnts kring kampanjen 1961 är det av betydelse att Bertil Almqvist själv knappt använde sig av Verket i senare produktion. Åsa Almqvist har också redogjort för att hon aldrig hört sin far tala om Verket utan att det först var i vuxen ålder som hon själv fick klarhet om dess förekomst.

Sammantaget medför detta att Försvarsmakten får anses ha visat att avtalet mellan Bertil Almqvist och Informationsstyrelsen innebar en icke tidsbegränsad rätt till nyttjande av Verket, såvitt avser området för militär propaganda.

Innefattar upplåtelsen en rätt till varumärkesregistrering?

Det har i målet inte påståtts att parterna vid avtalets tillkomst diskuterat frågan om varumärkesregistrering.

Detta har dock enligt tingsätten inte någon betydelse vid den fortsatta bedömningen. Varumärket registrerades 1981 för Försvarsmaktens räkning. Enligt vad som framgår av registreringen gäller den inom klasserna 41: undervisning och utbildning, samt 42: informationstjänster, avseende ämnen och frågor i vilka sekretess är av speciell betydelse, jämte seriös propaganda i anslutning härtill, dvs. inom ramen för den militära propaganda som Försvarsmakten hävdar rätt till i målet.

Tingsrätten har ovan funnit att Bertil Almqvist i avtalet med Försvarsmakten får anses ha upplåtit en rätt att nyttja Verket för militär propaganda. Med denna bedömning saknas grund för hävning av registreringen eftersom det upphovsrättsskydd i form av ekonomiska rättigheter som Beredskapsmuseet innehar, således inte har kränkts.

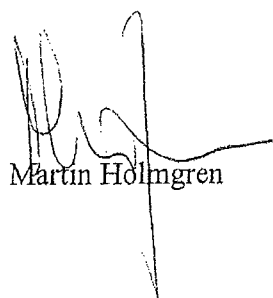
Beredskapsmuseets talan om hävning av varumärkesregistreringen skall på grund av det anförda lämnas utan bifall.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång skall Beredskapsmuseet ersätta Försvarsmakten dess rättegångskostnad. Försvarsmakten har begärt ersättning med 249 773 kr, varav 246 067 kr för ombudsarvode och 3 706 kr för vittnesutlägg. Beredskapsmuseet har ifrågasatt skäligheten av yrkandet. Tingsrätten finner mot bakgrund av målets omfattning att den begärda ersättningen är skälig.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se domsbilaga 2.

Överklagande, ställt till Svea hovrätt, skall ha kommit in till tingsrätten senast den 16 december 2005.

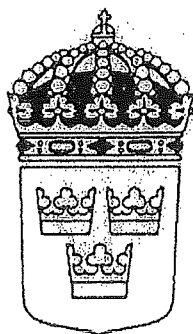
Martin Holmgren

Olle Sörheim

Kajsa Bergkvist

STOCKHOLMS TT
Avd 7

2002-12-1

Akt.....17878-02
Aktbil.....19

KONUNGARIKET SVERIGE

VARUMÄRKE NUMMER 178 424

Varumärkesansökan nummer 81-01972 ingavs 1981-04-08 och registrerades 1981-10-02 under nummer 178 424.

Figurklass: 3.1.4.

Patent- och Registreringsverket intygar härmed att ovan avbildade varumärke är infört i varumärkesregistret med omstående uppgifter.

Söderhamn den 4 augusti 2000

Ulrica Geijer
Ulrica Geijer Expeditionsavgift: 75 kr

Varuslag / Tjänster:

41: Undervisning och utbildning.

42: Informationstjänster, avseende ämnen och frågor, i vilka sekretess är av speciell betydelse, jämte seriös propaganda i anslutning härtill.

Innehavare: FÖRSVARSMAKTEN, SÄKERHETS-
AVDELNINGEN VID MILITÄRA UNDERRÄTT-
ELSE- OCH SÄKERHETSTJÄNSTE, LIDINGÖ-
VÄGEN 24, 107 85 STOCKHOLM, SVERIGE.

Förnyelse: En registrering gäller under en period av tio år, räknat från registreringsdagen, med möjlighet att mot avgift förnya registreringen ytterligare tioårsperioder. Ansökan om förnyelse görs tidigast ett år före periodens utgång. Försummas detta, kan ansökan göras mot förhöjd avgift under en frist av sex månader efter utgången av tioårsperioden.

FÖRSVARSMAKTEN,
SÄKERHETSAVDELNINGEN VID MILITÄRA
UNDERRÄTTELSE- OCH SÄKERHETSTJÄNSTE,
LIDINGÖVÄGEN 24,
107 85 STOCKHOLM,